

Lisansüstü Eğitimde Kayıt ve Devam Sorunları*

Adil ÇORUK**

Ş. Melike ÇAĞATAY***

Halime ÖZTÜRK****

Öz

Lisansüstü öğretimin hedeflerine ulaşmasında öğretim üyesi ve öğrencilerin uyumlu bir şekilde çalışması beklenir. Lisansüstü eğitime artan talepler doğrultusunda enstitülerin altyapılarında ve işleyişlerinde ortaya çıkan sorunlar hem öğrencileri ve öğretim elemanlarını hem de enstitülerin işleyişini etkilemektedir. Bu araştırma ile lisansüstü eğitimde kayıtlarla ilgili yaşanan sorunların, lisansüstü eğitime devam konusunda ve Af Kanunu uygulamasında yaşanan sıkıntıların belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden örnek-olay çalışmasıdır ve veri toplama aracı olarak görüşme tekniği kullanılmıştır. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri, Fen Bilimleri, Sosyal Bilimler ve Sağlık Bilimleri enstitü sekreterleri ile yapılan görüşmeler sonucunda sistemle ilgili teknik sorunlar, başvuru ve kayıt sürecinde öğrencilerden, danışmanlardan kaynaklanan sorunlar daha çok dile getirilmiştir. Af Kanunu genel olarak sonuçları itibariyle olumlu bulunmakla birlikte, süreçte yaşanan aksaklıkların giderilmesi için zaman zaman yasal düzenlemelere ihtiyaç duyduğu görülmektedir. Araştırmanın sonuçlarından hareketle, lisansüstü eğitimin daha sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi için enstitüler ile ilgili birimler arasında daha etkili bir koordinasyon sağlanması, öğrenci bilgi sistemi ile ilgili olarak gerekli bilgilendirmelerin yapılması ve af yönetmeliğinin gözden geçirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Lisansüstü Eğitim, Kayıt Sorunları, Devam Sorunları, Af Kanunu

* Bu çalışma 21. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi'nde bildiri olarak sunulmuştur.

** Yrd. Doç. Dr. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, adilcoruk@hotmail.com

*** Arş. Gör., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, melikeattila@hotmail.com

**** Arş. Gör., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, ozturkhalime@gmail.com

Enrollment and Attendance Problems in Graduate Education

Abstract

Academics and students are expected to work cooperatively in accordance with the goals of graduate education. Problems occurring in the routines of institutions at university with respect to increasing demands for graduate education affect students, academics and institutional affairs. This study aims at determining the problems faced related to enrollment, attendance in graduate education and applications for Amnesty Law. The study was designed as a case-study from qualitative research methods and interview technique was used for data collection. As a result of the interviews with the secretaries of four institutions at Çanakkale Onsekiz Mart University, technical problems related to the electronic information system used by the institutions and problems caused by students and supervisors during the admission and enrollment process were mostly mentioned. In addition, as the Amnesty Law in higher education was found as a positive regulation for students, it seems that extra-legal regulations are required frequently. According to the research results, providing a better coordination among the institutions and the related units at university, efficient informing and briefing about student information system, and a review of the institutional regulations regarding the Amnesty Law can be suggested.

Keywords: Graduate Education, Enrollment Problems, Attendance Problems, Amnesty Law

Giriş

İnsan kaynaklarının yetiştirilip, yetenekli ve değer yaratacak becerilerle donatılması, bireylerin mutluluğu ve refahı için gerekli olduğu gibi, küreselleşen dünyada ülkenin kalkınması ve geleceğinin garantisi için de gerekli ve zorunlu olmaktadır. Bu ve benzeri nedenlerle yükseköğretim hizmetlerinin yaygınlaştırılması ve daha kaliteli hale getirilmesi gerekmektedir. Çünkü eğitim, kalkınmanın en önemli unsurlarından biridir; ülkenin siyasal-toplumsal, ekonomik ve bilimsel kurumlarının üretim kapasitesini arttıran bir süreçtir. Eğitim ile toplum refahı ve bireyin erdemi yükseltilerek bireye kişilik kazandırılır (Gencel, 2001; Sözer vd., 2002).

Lisansüstü eğitim, bir ülkenin geleceğinde çeşitli yönlerden bilimin gelişmesini ve teknolojinin ilerlemesini sağlayacak akademisyenlerin ve bilim insanlarının yetişmesi açısından önemli bir eğitim kademesidir (Türker, 1996). Lisansüstü eğitime bu kadar önemli bir misyon yüklenmesi, bu eğitimin daha sağlam bir temele dayandırılmasını gerektirmektedir (Özmen

ve Güç, 2013). Özmenteş ve Özmenteş (2005), etkili ve verimli bir akademik kariyer için lisansüstü eğitim sürecinin kalitesine vurgu yapmışlardır. Süreç içerisinde öğrencinin ihtiyaçları, beklentilerinin ve görüşlerinin başarısına yön verdiğini vurgulayarak süreçte yaşanan herhangi bir olumsuzluğun başarı üzerinde de etkili olacağına dikkat çekmişlerdir.

Türkiye Yükseköğretim kurumlarında yürütülen lisansüstü eğitim, 2547 sayılı Yasa'nın 65. maddesi hükmü gereğince, Üniversitelerarası Kurul tarafından hazırlanan Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğince düzenlenir ve enstitülerce yürütülür. Enstitülerin temel işlevleri, bilim adamı yetiştirmek, üniversiteye, serbest iş sektörlerine, sanayi ve üretim merkezlerine bilimsel ölçütlere göre eğitilmiş elemanlar yetiştirmek ve bilimsel araştırma yaptırmaktır. Enstitüler, bilimsel kalkınmayı hedef edinerek, içinde bulunduğu üniversitenin lisansüstü eğitim ve araştırma olanaklarını değerlendiren, daha etkili hale getiren, aynı zamanda meslek sahiplerine ve hatta uzmanlara yeni bir alanda kuramsal-uygulamalı beceri kazandıran ya da düzenli ve zorunlu programlar açarak, diplomalarının güncelliğini koruyan kurumlardır (Eskioğlu, 2010; Tanker, 2001).

Türkiye'de lisansüstü öğretim, lisans eğitimine dayalı olan yüksek lisans ve doktora eğitimiyle sanat dallarında yapılan sanatta yeterlik çalışması ve tıpta uzmanlıkla bunların gerektirdiği eğitim-öğretim, bilimsel araştırma ve uygulama etkinliklerinden oluşan eğitim olarak tanımlanabilir (Lisansüstü Öğretim Yönetmeliği, Mad. 2; Yükseköğretim Kanunu, Mad.3). Bu öğretim, üniversitede lisansı izleyen derecelere götüren, araştırma yoluyla bilim ve teknoloji üreten ve ülke kalkınmasına yön veren bilim insanı yetiştirmeyi amaçlayan, planlı, programlı bir eğitim kademesidir (Bülbül, 2003; Varış, 1984). Lisansüstü öğretimin lisans eğitiminden sonra bireylere ilgi duydukları alanda araştırma yapmayı öğreten, bilim üreten ve bilim insanı yetiştirmeyi amaçlayan bir eğitim programı olduğu söylenebilir (Nayır, 2011).

Lisansüstü öğretim, çağdaş üniversitenin önemli bir işlevidir. Özellikle ülke sorunlarına yönelik araştırma yapmada ve ülkenin gereksinim duyduğu yüksek nitelikli insangücünü yetiştirmede lisansüstü öğretim büyük önem taşımaktadır (Karakütük, 2002; Nayır, 2011). Lisansüstü öğretim toplumların gereksinim duyduğu bilim insanını, araştırmacıları ve yüksek nitelikli insangücünü yetiştirmek için verilen programlı bir eğitimidir. Lisansüstü öğretimin hedeflerine ulaşmasında öğretim üyesi ve öğrencilerin uyumlu bir şekilde çalışması beklenir (Bülbül, 2003).

Lisansüstü eğitimin kişiler ve toplum bakımından iki önemli hedefi vardır. Kişi hangi meslekten olursa olsun toplumdaki yüklendiği görevini daha etkin bir biçimde uygulamak, ayrıca genel kültür ve mesleki bilgi

kapasitesini artırmak için daha çok öğrenmeye gereksinim duyar (Eskioğlu, 2010; Türker, 2001).

Ülkemizde, lisansüstü eğitime olan talep her geçen gün artmaktadır. Sevinç (2001), günümüzde yüksek lisans eğitimine olan artan talebin sebebini şu şekilde açıklamaktadır: Lisans eğitimine olan yoğun istem, üniversite sayılarının artırılması sonucunu doğurmuştur. Bu da eğitimin niteliğini belirli ölçüde düşürmüştür. Öğrenci sayısındaki artış ve lisans düzeyinde verilen eğitimin yetersizliği uzmanlık kademesinin yukarı doğru uzamasına neden olmuş ve değişik iş kolları için yüksek lisans veya doktora diploması ana koşullar arasına girmeye başlamıştır. Bu bakımdan lisansüstü eğitim oldukça önem kazanmıştır (Kilmen, 2007).

Yükseköğretim Kurulunca 2011 ve 2012 yıllarında iki af çıkarılarak, lisansüstü eğitimi de kapsayacak şekilde, çeşitli nedenlerle üniversite ile bağlantısı kesilen öğrencilerin dönüşü sağlanmıştır. Kanun 25 Şubat 2011 tarihine kadar, yükseköğretim kurumlarında hazırlık dâhil bütün sınıflarda terör suçundan hüküm giyenler hariç her ne sebeple olursa olsun ilişkisi kesilenler ile bir programı kazandıkları halde kayıt yaptırmayan öğrencileri kapsamaktadır.

25.02.2011 tarih ve 27857 sayılı Mükerrer Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren 6111 sayılı Kanununun 171, 172, 173. Maddeleri ve sonrasında 12.07.2012 tarih ve 28351 sayılı R.G'de yayınlanarak yürürlüğe giren 6353 Kanununun Geçici 11. maddesi ile 2547 sayılı Kanuna eklenen 63. Geçici Madde ile "Süresi içinde başvuramaları nedeniyle bu Kanunun geçici 58. inci maddesinden yararlanamayan, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren ilişkilerinin kesildiği yükseköğretim kurumuna başvuruda bulunmaları halinde geçici 58'inci maddede yer alan esaslara göre takip eden eğitim-öğretim yılında öğrenimlerine başlayabilirler." hükmü eklenmiştir.

Lisansüstü eğitime artan talepler doğrultusunda enstitülerin altyapılarında ve işleyişinde ortaya çıkan sorunlar hem öğrencileri ve öğretim elemanlarını hem de enstitülerin işleyişini etkilemektedir. Bu doğrultuda, araştırmada şu sorulara cevap aranmıştır. Enstitü sekreterlerinin görüşlerine göre;

- Lisansüstü eğitimde enstitülerde yaşanan kayıt sorunları nelerdir?
- Lisansüstü eğitimde enstitülerde yaşanan devam sorunları nelerdir?
- Af Kanunu'nun lisansüstü eğitimde yaşanan kayıt ve devam sorunlarına ilişkin olumlu ve olumsuz etkileri nelerdir?

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırma ile lisansüstü eğitimde kayıtlarla ilgili yaşanan sorunların ve lisansüstü eğitime devam konusunda yaşanan sıkıntıların belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda, araştırmada ayrıca YÖK tarafından 2011 ve 2012 yıllarında çıkarılan aflar ile çeşitli nedenlerle üniversite ile bağlantısı kesilen öğrencilerin dönüşüne yönelik düzenlemeler de ele alınmıştır (6111 ve 6353 sayısı kanun uygulamaları). Bu düzenlemeler ile eğitim-öğretim yönetmeliğinde getirilen değişiklik sonrası lisansüstü eğitime kayıtlanma ile ilgili sorunlar, yürütücülerin (Enstitü sekreterleri) bakış açısıyla ele alınmaya çalışılmıştır. Çalışmanın sonuçlarının lisansüstü eğitimde yaşanan sorunların çözümüne katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırma Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi enstitü sekreterlerinin lisansüstü eğitimde yaşadıkları kayıt ve devam sorunlarına ilişkin görüşleri ile sınırlıdır.

Yöntem

Bu alt başlıkta araştırmanın deseni, çalışma grubu, verilerin toplanması ve çözümlenmesi yer almaktadır

Araştırma Deseni

Çalışmada daha derinlemesine bilgi elde etmek amacıyla nitel araştırma yöntem ve teknikleri kullanılmıştır. Araştırma, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nde yürütülen lisansüstü eğitimde yaşanan kayıt ve devam sorunlarını belirlemeyi amaçlayan bir durum çalışmasıdır. Durum çalışmaları bir ya da birkaç durumun derinlemesine tartışıldığı ve araştırmacının daha iyi anlamak istediği bir nitel araştırma desendir (Creswell, 2013; Punch, 2011; Yıldırım ve Şimşek, 2011). Lisansüstü eğitimde kayıt ve devam ile ilgili sorunlar sıklıkla karşılaşılan bir durumdur. Bu araştırmada da Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesinde bulunan enstitülerdeki sorunlar, enstitü sekreterlerinin görüşlerine ve ilgili yönetmeliğe ilişkin bulgularla ortaya koyulmaya çalışılmıştır.

Çalışma Grubu

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nde bulunan Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Fen Bilimleri Enstitüsü ve Sağlık Bilimleri Enstitüsü sekreterleri bu araştırmanın çalışma grubunu oluşturmaktadır. Çalışma grubu, Patton'un belirttiği "amaçlı örneklem" yaklaşımına göre belirlenmiştir (Patton, 2002). Bu bağlamda enstitü sekreterleri, enstitülerde alınan kararlara birebir tanıklık eden ve yönetmeliklere hâkim olan kişiler olması nedeniyle, kayıt ve devam

sorunlarıyla ilgili yeterli verinin sağlanabileceği kaynaklar olarak görülmüştür.

Verilerin Toplanması

Veriler nitel veri toplama araçlarından görüşme tekniği ile toplanmıştır. Araştırmacılar tarafından uzman görüşleri alınarak hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme türü kullanılmıştır (Minichiello, 1990'dan aktaran Punch, 2011). Enstitü sekreterleri ile yapılan yarı yapılandırılmış görüşmeler ile lisansüstü programlarda kayıt ve devam sorunlarına ilişkin daha derinlemesine veri toplanması sağlanmıştır. Görüşmeler iki araştırmacı ile birlikte yapılmıştır. Her görüşmede bir araştırmacı soruları yöneltme, diğer araştırmacı da not alma görevini üstlenmiştir. Görüşmelerden ikisi katılımcının izniyle kayıt altına alınırken, diğer iki enstitü sekreteri ses kaydı yapılmasını istememiştir. Bu görüşmelerde her iki araştırmacı da görüşmeye ilişkin notlar almıştır. Kaydedilen görüşmelerin deşifresi yapılmış ve not alınan görüşmeler de düzenlenerek veri seti oluşturulmuştur.

Verilerin Analizi

Nitel araştırma yaklaşımı doğrultusunda tasarlanan bu araştırmada veriler, "betimsel analiz" yoluyla çözümlenmiştir. Katılımcıların kişisel bilgileri gizli tutularak, veri analizinde kullanılmak üzere S1, S2, S3 ve S4 olarak kodlanmıştır. Her bir araştırmacı tarafından görüşmelerdeki benzer ifadeler belirlenerek gruplanmıştır. Araştırmacılar arasındaki tutarlılığı ve güvenilirliği sağlamak amacıyla, araştırmacıların kodlamalarda ortak ve farklı noktalar belirlenerek en yüksek düzeyde görüş tutarlılığına ulaşılmaya çalışılmıştır. Veriler uygun yerlerde sayısallaştırılarak frekans olarak ifade edilmiştir.

Bulgular

Araştırma bulguları araştırma soruları doğrultusunda temalar altında belirtilmiştir. Gerekli görülen yerlerde ana-temaya bağlı alt-temalar oluşturulmuştur.

Kayıt Sorunları

Enstitü sekreterlerinin lisansüstü eğitimde öğrencilerin kayıt sorunlarıyla ilgili görüşleri Tablo 1'de frekans düzeylerine göre sıralanmıştır.

Tablo 1. Lisansüstü Eğitimde Kayıt Sorunları

Kayıt sorunları	f
Sistemle ilgili teknik sorunlar	4
Elektronik başvurunun yeterli olmamasından kaynaklanan evrak karmaşası sorunu	3
Öğrencilerin ilanları dikkatli okumaması ve gereksiz sorularla personeli meşgul etmesi	2
Bilgileri doğrulatma gereği duymak ve personeli meşgul etmek	2
Memur sayısının yetersiz olması, memur başına düşen öğrenci sayısının fazla olması	2
Öğrenci bilgi sistemlerinin (otomasyon sistemlerinin) sık sık değişmesi ve yeni sistemlerin yeterince tanıtılmaması	2
Kayıt esnasında eksik belge gönderilmesi	1
Belgelerde tutarsızlık	1
Ders ekle/bırak haftası sonrası öğretim elemanlarının ders yüklerinin değişmesi (özellikle bazı öğretim elemanlarının derslerinin kapanması)	1

Tablo 1’den de görüldüğü üzere, enstitülerde öğrenci kayıtlanma sistemi ile ilgili çeşitli sorunlar yaşandığı belirtilmiştir. En sık dile getirilen sorun sistemle ilgili teknik sorunlar olarak ifade edilmiştir. Öğrenci bilgi sisteminin üçüncü defa değiştirildiği ve iyileştirme çalışmalarının devam ettiği enstitü sekreterleri tarafından dile getirilmiştir. Özellikle öğrencisi çok olan enstitülerde dile getirilen sorunlardan biri, öğrencilerin ilanları ve başvuru koşullarını dikkatli okumamalarından kaynaklanan sorunlardır. Buna ek olarak, katılımcılardan biri, “*Bilimsel hazırlıktan programa sistem otomatik geçiş yapmamakta ve lisans odaklı olduğu için lisansüstü öğrenci işleri durumlarında sıkıntılara yol açabilmektedir ve sağlıklı istatistiksel veri almak konusunda işlevselliğini kaybetmektedir.*” şeklinde görüş bildirerek lisansüstü eğitimdeki sistem kaynaklı sorunlara dikkat çekmiştir.

Danışmanlardan Kaynaklanan Sorunlar

Kayıt sorunlarında danışmandan kaynaklı sorunlar da dile getirilmiştir ve bunun alt-tema olarak sunulması uygun görülmüştür. Bu sorunlar şu şekilde sıralanmıştır:

- Notların zamanında girilmemesinden kaynaklanan ders kaydı sorunları
- Ders seçimleri ile ilgili yönlendirme eksikliği
- Şifrelerin unutulması

- Ders seçimlerinde öğretim elemanlarına ulaşamama, iletişim eksikliği
- Öğretim elemanlarının akademik (prof., doçent vb.) ve idari (dekan, müdür vb.) unvanları nedeniyle yaptırım uygulanamaması.
- Öğretim üyelerinin üzerindeki öğrenci sayılarının fazla olmasının öğrenci takibini zorlaştırması
- Öğrenci-öğretim elemanı iletişimsizliğinden kaynaklanan sorunlar

Devam Sorunları

Devam sorunlarıyla ilgili enstitü sekreterlerinin farklı sorunları dile getirdikleri görülmüştür. Belirtilen sorunların daha çok lisansüstü öğrencilerin aynı zamanda çalışma yaşamında yer almalarından kaynaklandığı vurgulanmıştır. Bunun dışında ders programının düzenlenmesinde öğrenci-öğretim üyesi program uyumsuzluklarından ortaya çıkan sorunlar da dile getirilmiştir. Enstitü sekreterlerinin görüşlerine göre lisansüstü eğitimde devam sorunları aşağıdaki gibi sıralanmıştır.

- Çalışan öğrencilere ders saatlerinin ve günlerinin uymaması
- Çalışan öğrencilerde derslere katılım için izin alımında karşılaşılan sorunlar
- Devam sorununu ortadan kaldırmak için derslerin bir güne toplanması sorunu
- Lisansüstü eğitimi tayin, askerlik erteletme vb. amaçlarla kaydolan öğrencilerin dersleri takip etmemesi
- Maddi problemlerden dolayı dersleri takip edememe
- Öğrencilerin motivasyonlarının düşmesi sonucu dönem içerisinde derslere devamsızlığın artması
- Alan uzmanlık ve seminer derslerine gereken önemin verilmemesi ve devamsızlık sorunu
- Öğretim elemanının derse devam konusundaki tavrı/öğrencilerin derse devamsızlıkta esneklik talep istemesi
- Öğrencilerin danışmanlarını seçememesi sonucu motivasyonunun ve devam oranının düşmesi
- Derslerin sadece belirli dönemlerde açılması nedeniyle öğrencilerin dönem kaybı yaşamaları

Lisansüstü eğitimde derse devam konusu önemlidir. Fakat öğrencilerin çeşitli nedenlerle derslere devam konusunda sıkıntılar yaşadıkları ortaya çıkmıştır. Özellikle bu bağlamda öğrencilerin lisansüstü eğitimle birlikte farklı sorumluluklarının da olması derse devam konusunda zorluklar meydana getirmektedir.

Af Kanunu Değerlendirmesi

Enstitü sekreterlerinin 6111 ve 6353 sayılı Kanunların ilgili maddeleriyle lisansüstü eğitim öğretim yönetmeliğinde getirilen değişiklik (Af Kanunu) sonrası lisansüstü eğitime kayıtlanma ile ilgili görüşleri olumlu ve olumsuz yönler olarak iki şekilde sunulmuştur.

Tablo 2. Af Kanununun Olumlu Yanları

Olumlu Görüşler	f
Öğrenciler geçmiş hatalarını telafi edebilmektedir	4
Öğrenciler karşılaştıkları engelleri veya hatalarını telafi etme şansı bulabilirler	2

Tablo 2’de görüldüğü üzere tüm enstitü sekreterleri af kanununu öğrencilerin daha önceki öğrenim dönemlerinde yaşadıkları sorunları telafi etmek açısından olumlu bulmaktadırlar.

Af Kanununun olumsuz yanları ile ilgili enstitü sekreterleri tarafından farklı görüşler dile getirilmiştir. Enstitü sekreterlerinin bu konuya ilişkin görüşleri aşağıda maddeler halinde sıralanmıştır:

- Hiçbir yaptırımının olmaması
- Öğrencinin lisansüstü eğitimi, kaydının silinmeyeceği rahatlığıyla keyfiyete bırakması
- Af kanunundan gelen öğrencilerin çoğunluğunun derslere devam etmemesi
- Enstitü yönetmeliğinde ilişik kesme durumlarının olması, af kanununun bunu ortadan kaldırması
- Af kanunu ile atılmanın kaldırılmasının getirdiği disiplin sorunları
- Af kanunundan gelen öğrencilerin ders intibakları
- Yönetmeliklerde kayıt silme ile ilgili maddelerin bir kısmı düzeltilse de af kanunuyla uyum noktasında düzenlemelere ihtiyaç olması

Af kanununun olumlu yanlarının yanısıra olumsuz yönlerinin de olduğu görülmektedir. Özellikle af kanunu neticesinde öğrencilerin ders dönemlerinin daha da uzadığı ve bunun da Enstitü ve Anabilim dallarının program işleyişini olumsuz etkilediği düşünülmektedir.

Sonuç ve Tartışma

Enstitü sekreterleri ile yapılan görüşmelerden ortaya çıkan sonuçlara göre lisansüstü eğitimde kayıt ve devam süreçlerine ilişkin çeşitli sorunlar yaşanmaktadır. Bu sorunlardan en önemlileri Enstitü ile Enstitü’nün de bağlı bulunduğu Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı arasındaki iletişimsizlikten

kaynaklanan sorunlar ve sık sık sistemin değişmesinden kaynaklanan teknik sorunlar olduğu görülmektedir.

Kayıt sorunlarıyla ilgili görüşlerin sonucunda, kayıt sürecinin elektronik ortamda İnternet üzerinden yürütülebilir hale getirilmesinin evrak karmaşası, fazladan iş yükü, zaman ve emek kaybını önlemek açısından önemli olduğu söylenebilir.

Enstitü sekreterleri ile yapılan görüşmelerden ortaya çıkan bir diğer sonuç; öğrencilerin bu aşamaya gelmesine rağmen gerekli sorumlulukları taşımamasından kaynaklanan sorunların ön plana çıktığı görülmektedir. Öğrenciler ilanları dikkatli okumadan başvuru sürecine başlamaktalar ve eksik evraklar nedeniyle çeşitli yollara başvurumaktadırlar. Bu durum da Enstitüde görev yapan kişileri gereksiz yere meşgul ederek gerginliklere neden olmaktadır.

Çalışma sonuçlarına göre, öğretim elemanlarından kaynaklanan sorunların bulunduğu göze çarpmaktadır. Öğretim elemanları gerek notları zamanında girmeyerek, gerek dersleri zamanında yapmayarak ve gerekse de onay işlemlerine gereken önemi vermeyerek lisansüstü eğitime kayıt ve devam sorunlarının ortaya çıkmasında rol oynamaktadırlar. Karakütük ve diğerleri (2008) tarafından yapılan araştırmada da belirtildiği üzere, öğretim üyelerinin tez danışmanlığı görevlerinin ve ders yüklerinin fazla olmasının bu durumda etkili olduğu söylenebilir.

Enstitü sekreterleri ile yapılan görüşmelerden ortaya çıkan sonuçlara göre bir diğer sorun yasalarda meydana gelen değişikliklerle yönetmeliklerdeki değişikliklerin birbirine uyum sağlamamasıdır. Yasalar değişirken yönetmelikler aynı doğrultuda değişmemekte, bu durum da öğrencilere kayıt esnasında ve devam esnasında sorun olarak yansımaktadır.

Öneriler

Lisansüstü eğitimin daha sağlıklı bir şekilde yapılabilmesi için bu araştırma sonuçlarından hareketle, öğrenci bilgi sistemi ile ilgili önerilerde bulunulabilir. Öncelikle öğrenci bilgi sisteminin ilgili idari personele ve öğretim elemanlarına/üyelerine tanıtılması daha etkili bir şekilde yapılabilir. Enstitülerin kullandığı programların kayıt sorunlarında da belirtildiği gibi teknik olarak yetersiz kaldığı durumlar görülmektedir. Bu nedenle, merkezi bir sistem ile öğrenci kayıtları standart hale getirilebilir. ÖYP uygulaması gibi ülke geneli kontenjan verilip standart ölçütler konulabilir. Bilim sınavı çok tartışılan bir konu olsa da, şeffaflık açısından merkezi sistem uygulanabilir. Üniversitelere ve enstitülere belirlenen ölçütlere göre kontenjanlar ayrıca belirlenebilir. MEB'in sahip olduğu e-okul sistemi gibi öğrenci otomasyon sistemi de YÖK'ten takip edilebilir. Böylece program yeterlikleri merkezden

takip edilebilir. Programın öğrenci alımındaki öğretim üyesi şartları ve diğer koşulların sağlanıp sağlanmadığı da kontrol edilebilir.

Lisansüstü eğitim yapmak isteyen öğrencilerin kurumları ile işbirliği girişimlerinde bulunularak öğrencilerin devam sorunlarının giderilmesine katkı sağlanabilir. Bunun yanı sıra, Af yönetmeliği sorunlar ışığında gözden geçirilmelidir ve enstitü yönetmeliği ile uyumlu hale getirilmelidir.

Devamsızlıklar ile ilgili bir önlem olarak farklı üniversitelerin programlarından ders alınması imkânı sunulabilir. Bu noktada hâlihazırda yönetmelikte öğrencilerin almaları gereken kredilerinin 1/3'ü oranında başka üniversitelerden alıp saydırma hakları bulunmaktadır. Öğrenciler bu noktada bilgilendirilip teşvik edilebilir.

Araştırmacılara yönelik öneriler kapsamında af kanunundan bu yana geçen süreç içerisinde ne kadar öğrencinin tekrar kayıt yaptırdığı, bu öğrencilerin devam oranları, mezuniyet durumları vb. ile ilgili istatistiki verilerin de yer aldığı çalışmalar, farklı örneklem gruplarında yapılabilir. Ayrıca af kanunundan yararlanarak tekrar eğitim hayatına dönen öğrencilerin durumu kendi bakış açılarıyla derinlemesine de incelenebilir.

Kaynakça

- Bülbül, T. (2003). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesinde görev yapan öğretim üyelerinin lisansüstü öğretime öğrenci seçme sürecine ilişkin görüşleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 36(1-2), 167-174.
- Creswell, J.W.(2013).*Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni* (Çev. M. Bütün, Selçuk B. Demir). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü (t.y.). *Lisansüstü eğitim ve öğretim enstitülerinin teşkilat ve işleyiş yönetmeliği*. http://ebe.comu.edu.tr/images/form/dosya/dosya_297489.pdf adresinden 15.04.2015 tarihinde edinilmiştir.
- Eskioğlu, I. (2010). YÖK'ün lisansüstü program açma ölçütleri hakkında analitik tartışmalar ve müzik eğitimi alanı örneği. *International Conference on New Trends in Education and Their Implications* içinde (s. 987-999). Antalya: Akdeniz Üniversitesi.
- Gencel, U. (2001). *Türkiye'de yükseköğretim hizmetlerinin sunumunda toplam kalite yönetimi ve akreditasyon* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Karakütük, K. (2002). Lisansüstü öğretimin sorunları. *Eğitim Araştırmaları*, 2(7), 65-75.

- Karakütük, K., Aydın, A., Abalı, G., ve Yıldırım, S. (2008). Lisansüstü öğretimin sorunları konusunda Ankara'daki üniversitelerin lisansüstü enstitü yöneticilerinin görüşleri. *Eğitim ve Bilim*, 33(147), 42-53.
- Kilmen, S. (2007). Lisansüstü eğitimi giriş sınavının ve lisans diploma notunun yüksek lisans başarısını yordama gücü. *AİBÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2), 176-189.
- Nayır, F. (2011). Eğitim bilimleri alanında lisansüstü öğrenim görmekte olan müfettiş, okul yöneticisi ve öğretmenlerin sorunları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 44(2), 199-222.
- Özmen, Z. M. ve Güç, F. (2013). Doktora eğitimi ile ilgili yaşanan zorluklar ve baş etme stratejileri: Durum çalışması. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 3(3), 214-219.
- Özmenteş, G. Ve Özmenteş, S. (2005). Buca eğitim fakültesi müzik eğitimi anabilim dalı yüksek lisans öğrencilerinin lisansüstü eğitimden beklentileri ve yüksek lisans programı ile ilgili görüşleri. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (Özel Sayı 1: Lisansüstü Eğitim), 247-255.
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research and evaluation methods*. USA: SAGE Publications.
- Punch, K. F. (2011). *Sosyal araştırmalara giriş: Nitel ve nicel yaklaşımlar* (Çev. D. Bayrak; H. B. Arslan; Z. Akyüz). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Resmi Gazete (2011). 6111 sayılı af kanunu. <http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/02/20110225m1.htm&main=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/02/20110225m1.htm> adresinden 30.04.2015 tarihinde edinilmiştir.
- Resmi Gazete (2012). 6353 sayılı af kanunu. <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/07/20120712-11.htm> adresinden 30.04.2015 tarihinde edinilmiştir.
- Sevinç, B. (2001). Türkiye'de lisansüstü eğitim uygulamaları, sorunlar ve öneriler. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 34(2), 125- 137.
- Sözer, A. N., Tütüncü, Ö., Doğan, İ. Ö., Gencel, U., Gül, H., Tenikler, G., vd. (2002). Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde lisansüstü eğitim kalitesinin arttırılmasına yönelik bir alan araştırması. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(2), 41-65.
- Tanker, M. (2001). Sağlık bilimleri alanında bilim adamı yetiştirme. *Bilim Adamı Yetiştirme: Lisansüstü Eğitim*, 77-81.
- Türker, K. (1996). Türkiye'de üniversite, bilim ve teknoloji politikaları. 2. üniversite kurultayı bildiriler, Sarmal Yayınevi.

- Varış, F. (1984). Lisansüstü düzeyde eğitim elemanı yetiştirme. *Eğitim Bilimleri Sempozyumu, Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları* içinde (s.49-54). Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Yıldırım A. ve Şimşek H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Kitabevi.
- YÖK, 2547 sayılı yükseköğretim kanunu, [http://www.yok.gov.tr/documents/10279/29816/2547+sayılı%20Yüks eköğretim+Kanunu/f439f90b-7786-464a-a48f-9d9299ba8895](http://www.yok.gov.tr/documents/10279/29816/2547+sayılı%20Yüks%20eköğretim+Kanunu/f439f90b-7786-464a-a48f-9d9299ba8895) adresinden 12.04.2015 tarihinde edinilmiştir.

